

РОБОЧИ ЯКОСТІ КОНЕЙ РОСІЙСЬКОЇ РИСИСТОЇ ПОРОДИ УКРАЇНСЬКОЇ ПОПУЛЯЦІЇ В СЕЗОНІ 2017 РОКУ В УМОВАХ ФІЛІЇ "ОДЕСЬКИЙ ПОДРОМ" ДП "КОНЯРСТВО УКРАЇНИ"

КОСЕНКО С. Ю, РОМАНЕНКО О. В.
Одеський державний аграрний університет

Проаналізовано результати випробувань коней російської рисистої породи різного походження в сезоні 2017 року, проведена оцінка випробуваного молодняку за промірами. За більшістю показників поголів'я російських рисаків іподрому відповідає оцінці 7 балів згідно Інструкції з бонітування племінних коней. Найбільша кількість перемог в традиційних призах належить вихованцям Лимарівського кінного заводу.

Ключові слова: *російська рисиста порода, іподром, випробування, жвависть.*

Основною задачею селекційної роботи з російською рисистою породою коней є підвищення їх жвавості та конкурентноспроможності на світовому ринку. З цією метою застосовують методи як спрямованого, так і стабілізуючого добору за екстер'єрними та робочими якими. Враховуючи досвід країн з розвиненим кіннозаводством, де широко практикується обмін та закупівля кращого за показниками роботоздатності племінного матеріалу для збагачення генофонду порід та підвищення якості основних селекційних ознак, фахівці використовують племінний матеріал стандартбредних та французьких рисаків з країн Західної Європи та Америки. Але при цьому російська рисиста порода навіть не має офіційного юридичного статусу згідно українського законодавства, оскільки майже 25 років її представники не реєструються у ДКПК. Це автоматично переводить її у категорію не племінних, ускладнює племінний облік та атестацію, хоча в російській рисистій породі української популяції є можливість зберегти та удосконалити селекційні ознаки, властиві саме їй, через проведення апробації та затвердження її як української рисистої породної групи, що є необхідним та актуальним заходом для її подальшого збереження, популяризації та розвитку [3].

Мета роботи полягає у порівнянні робочих якостей потомства плідників російської рисистої породи, які продукують у провідних господарствах ДП "Конярство України" в умовах філії "Одеський іподром".

Матеріали та методика досліджень. Дослідженнями було охоплене поголів'я рисистих коней основних племінних господарств України, що проходило випробування на Одеському іподромі впродовж 2017 р. За даними зоотехнічного обліку було проаналізовано генеалогічну структуру випробуваного поголів'я, розподіл рисаків за належністю до певних ліній та визначення їх робочих якостей. Роботоздатність оцінювали за середньою жвавистю на 1600 м. Для характеристики росту та розвитку у дослідних тварин були взяті наступні проміри: висота в холці, коса довжина тулубу, обхват грудей та обхват п'ястка. за методикою А.С. Краснікова [2]. Оцінку промірів, типовості, походження та робочих якостей коней різних ліній оцінювали згідно інструкції з бонітування племінних коней.

Результати досліджень. Протягом 2017 року на філії "Одеській іподром" пройшли випробування 50 голів коней російської рисистої породи від 14 плідників різного походження. Результати представлені в таблиці 1.

1. Результати випробувань коней російської рисистої породи української популяції в сезоні 2017 року в розрізі жеребців-плідників

Кличка жеребця-плідника	Кількість, гол	Жвависть, хв., с		
		2 роки	3 роки	4 роки
Порядок	4	2.24,8	-	-
Рей Ган	2	2.16,7	-	-
Голос	4	2.53,7	2.11,9	-
Карфаген	4	2.18,5	2.12,2	2.11,2
Montpellier	4	2.30,4	-	-
Регістр	5	2.22,5	2.11,6	-
Удалой	5	2.28,2	-	-
Гоготун	11	2.19,2	2.24,3	2.09,6
Бальзак	3	-	2.26,8	-
Рапорт	2	-	2.17,3	-
Прогрес	2	-	2.15,2	-
Графік	2	-	-	2.09,8
Параграф	1	-	2.14,8	-
Камін	1	-	-	2.08,0
<i>В середньому</i>	<i>50</i>	<i>2.26,7</i>	<i>2.16,7</i>	<i>2.09,6</i>

Як свідчать дані таблиці, середня жвависть по іподрому рисаків різного віку відповідає 7 балам згідно шкали оцінки робочої продуктивності [1].

Найбільш багаточисельною групою представлені нащадки жеребця Гоготуна 2.00,0 (Глібт-Горечь), народженого в Дібрівці, який нині використовується у Лимарівському кінному заводі. Родовід Гоготуна побудовано на кросі ліній Воломайта та Скотленда з інбридингом у віддаленому ступені V-IV на Лоу Гановера. Гоготун дуже жвавий та скороспілий жеребець з продуктивним алюром. У трирічному віці він встановив рекорд України та двічі отримав перемоги у Великому трирічному призі, а свою рекордну жвависть проявив у віці

4 років. Свою головну перемогу Гоготун одержав у Казані, вигравши приз "Золота підкова Татарстану" для коней 3-х років, обігравши кращих рисаків американської стандартбредної породи.

За екстер'єром Гоготун породний рисак квадратного формату, з недоліків відмічається груба голова. У Лимарівському кінному заводі від нього отримано дві ставки, які розпочали випробування на іподромах у 2015 році. На Одеському іподромі потомки Гоготуна, що належать до першої ставки, становлять найбільшу кількість черед чотирирічок (6 з 10), що свідчить про їх потужний потенціал.

Середні проміри випробуваного поголів'я представлені в таблиці 2.

Судячи з даних таблиці 2, середні проміри випробуваного поголів'я, як і показники робочої продуктивності, відповідають оцінці 7 балів (у чотирирічному віці) згідно шкали оцінки коней орловської та російської рисистих порід за промірами [1]. Молодняк дво- і трирічного віку за промірами відповідає оцінці 5 і нижче балів.

2. Середні проміри коней російської рисистої породи української популяції, випробуваних в сезоні 2017 року в розрізі жеребців-плідників

Кличка жеребця-плідника	п, гол	Проміри, см											
		висота в холці			коса довжина тулубу			обхват грудей			обхват п'ястка		
		2 р	3 р	4 р	2 р	3 р	4 р	2 р	3 р	4 р	2 р	3 р	4 р
Порядок	4	153,5	-	-	156,2	-	-	156,7	-	-	19,3	-	-
Рей Ган	2	154,5	-	-	156,5	-	-	179,0	-	-	20,3	-	-
Голос	4	154,0	156,6	-	155,0	158,6	-	169,0	177,6	-	19,0	20,1	-
Карфаген	4	157,5	158,0	165,0	162,0	169,0	168,0	169,0	176,0	184,0	19,7	20,0	21,0
Montpellier	4	158,7	-	-	160,0	-	-	174,2	-	-	19,6	-	-
Регістр	5	153,0	159,3	-	154,5	164,0	-	175,0	178,3	-	18,7	19,8	-
Удалой	5	157,0	-	-	158,8	-	-	169,4	-	-	20,4	-	-
Гоготун	11	154,0	155,7	159,1	153,0	158,5	164,3	170,0	171,5	178,3	20,0	19,0	20,3
Бальзак	3	-	156,3	-	-	159,0	-	-	173,0	-	-	20,1	-
Рапорт	2	-	155,0	-	-	160,0	-	-	173,0	-	-	20,0	-
Прогрес	2	-	154,5	-	-	156,0	-	-	172,0	-	-	19,5	-
Графік	2	-	-	156,0	-	-	160,5	-	-	174,0	-	-	20,3
Параграф	1	-	160,0	-	-	166,0	-	-	178,0	-	-	20,5	-
Камін	1	-	-	153,0	-	-	161,0	-	-	181,0	-	-	20,0
<i>В середньому</i>	<i>50</i>	<i>155,2</i>	<i>156,9</i>	<i>158,2</i>	<i>157,0</i>	<i>161,2</i>	<i>163,5</i>	<i>170,2</i>	<i>174,9</i>	<i>179,3</i>	<i>19,6</i>	<i>19,8</i>	<i>20,4</i>

У цілому молодняк рисистої породної групи характеризується сухою міцною конституцією. Зустрічаються груї, сируваті представники із сирими путовими та скакальними суглобами. Випробуване поголів'я характеризується правильною, гармонійною тілобудовою з добре вираженим запряжним типом. Типові представники мають суху голову середнього розміру, шию середньої довжини, довгу косу лопатку, міцну пряму середньої довжини спину, короткий прямий поперек, середньої довжини помірного нахилу круп та сухі міцні кінцівки. Серед недоліків екстер'єру найчастіше зустрічаються: м'яка спина (4,4 %), запалий поперек (5,3 %), дахоподібний круп (3,9 %), перехвати під зап'ястком (9,7 %), розкид кінцівок (25,3 %).

Останніми роками спостерігається зниження показників промірів молодняку, особливо дворічного віку – нижчі за стандарт (157-159-178-20 см), що може бути пов'язано із порушенням технології ведення кіннозаводства. Зниження показників косої довжини тулуба та обхвату грудей свідчить про недорозвиненість, непропорційність розвитку. Проведений аналіз показав, що саме серед молодняку у віці 2 років найбільший відсоток коней, оцінених за екстер'єр нижче 7 балів. У 2009 році їх частка становила 65,3 %; у 2012 - 30,0 %, у 2014 году - 50,0 %, у 2017 - 67,0 %.

У сезоні 2017 року на Одеському іподромі було розіграно 36 традиційних призів, з яких 14 - для коней виключно орловської породи, та також 6 іменних на честь XXV

Всеукраїнських кінноспортивних змагань. Результати розіграшу головних призів сезону представлені в табл. 3.

3. Результати розіграшу традиційних призів сезону 2017 року на філії "Одеський іподром" ДП "Конярство України"

Кличка переможця	Вік, роки в	Походження (батько, мати)	Кількість призів	Краща жвависть за рік	Коневласник
Очаг	4	Гоготун-Опала	6	2.06,3	Лимарівський к.з.
Орегона	4	Гоготун-Одісея	3	2.09,9	Лимарівський к.з.
Варіант	2	Рей Ган - Вестфалія	3	2.12,3	Пр. вл. Шраєр
Горняк	3	Регістр-Грона	3	2.09,2	Дібрівський к.з.
Сьогун	3	Голос-Субсидія	2	2.09,0	Лимарівський к.з.
Бурка	4	Камін-Буря	2	2.08,0	Дібрівський к.з.
Регата	4	Графік-Рулада	1	2.12,6	Запорізький к.з.
Горная	2	Регістр-Гулянка	1	2.12,4	Дібрівський к.з.
Бріфінг	4	Графік-Блаж	1	2.07,0	Запорізький к.з.
Смуга	2	Гоготун-Саксонія	1	2.19,2	Лимарівський к.з.
Гривна	3	Рапорт-Гравюра	1	2.12,2	Запорізький к.з.
Черемшина	3	Регістр-Чандра	1	2.12,9	Дібрівський к.з.

Таким чином, як свідчать дані таблиці, найбільша кількість перемог - 12 - належить вихованцям Лимарівського кінного заводу, тобто чотирьом кращим рисакам, три з яких мають походження від Гоготуна. Друге місце в рейтингу посідає Дібрівський кінний завод - 7 традиційних призів, з чотирьох переможців три походять від Регістра. По три перемоги у традиційних призах мають рисаки Запорізького кінного заводу та жеребець Варіант, народжений в ПР "Еліта".

Таким чином, кращі показники мають нащадки жеребців Гоготуна та Регістра (Гипнотизер-Ремарка) 2.01,3.

Родовід Регістра побудований на кросі ліній Скотленда та Воломайта з Регістр крупний (164 см), дуже породний, нарядний, але дещо пізньоспілий жеребець (рекордну жвависть проявив у віці 5 років). За 10 років випробувань двічі ставав переможцем призу Еліти та багатьох традиційних призів.

Висновки

1. Поголов'я коней російської рисистої породи, що випробувалось протягом сезону 2017 року на філії "Одеський іподром" ДП "Конярство України" за показниками жвавості та промірами оцінюється не вище 7 балів за бонітувальною шкалою.

2. Найбільшу кількість перемог в традиційних призах - 12 з 25 протягом сезону одержали вихованці Лимарівського кінного заводу. Кращі показники роботоздатності виявили потомки жеребців Гоготуна (Глібт-Гореч) 2.00 та Регістра (Гипнотизер-Ремарка) 2.01,3.

3. Оскільки останніми роками спостерігається зниження показників промірів рисистого молодняку, необхідно підвищити вимоги до умов його вирощування.

Література

1. Інструкція з бонітування племінних коней. Інструкція з ведення племінного обліку в конярстві. Положення про централізований племінний облік у конярстві. – К.: Арістей, 2007. – 108 с.
2. Красников А. С. Экстерьер лошади / А. С. Красников. – М.: Сельхозгиз, 1959. – 352 с.
3. Програма селекції коней російської рисистої породи (української рисистої породної групи) до 2020 року; за ред. Н.В. Кудрявської, І.В. Ткачової. - Х.: Інститут тваринництва НААН, 2025. - 93 с.

С. Ю. Косенко, А. В. Романенко. Рабочие качества лошадей русской рысистой породы украинской популяции в сезоне 2017 года в условиях филиала "Одесский ипподром" ГП "Коневодство Украины".

Проанализированы результаты испытаний лошадей русской рысистой породы разного происхождения в сезоне 2017 года, проведена оценка испытанного молодняка по промерам. По большинству показателей поголовье русских рысаков ипподрома соответствует оценке 7 баллов согласно Инструкции по бонитировке племенных лошадей. Наибольшее количество побед в традиционных призах принадлежит воспитанникам Лимаревского конного завода.

Ключевые слова: русская рысистая порода, ипподром, испытания, резвость.

S. Yu. Kosenko, A. V. Romanenko. Performance qualities of Ukrainian population of Russian Trotter horses during the 2017 season at the Department "Odessa Hippodrome" of the State Enterprise "Horse breeding of Ukraine".

We have analysed the test race results of Russian Trotter horses of different origin during the 2017 season and carried out conformation scoring of the tested young stock. According to most of performance indicators, the population of Russian trotters at the Odessa Hippodrome correspond to the score of 7 points as per the Judging manual for breeding horses. Horses raised at the Limarev stud farm have got the highest number of wins in traditional races.

Key words: Russian trotter breed, hippodrome, test race, pace.

